

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Violetta Osińska
Sędziowie:	SO Marzenna Ernest SO Małgorzata Grzesik (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 lutego 2015 roku w S.

sprawy z wniosku **R. P.**

z udziałem **D. P.**

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wniesionej przez uczestniczkę od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 28 lutego 2013 roku, sygn. akt II Ns 1483/10

1. **zmienić zaskarżone postanowienie:**

- a) **w punkcie I podpunkt 4). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 611 899 zł (sześćset jednaście tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt dziewięć złotych) ustala kwotę 1 191 429 zł (jeden milion sto dziewięćdziesiąt jeden tysięcy czterysta dwadzieścia dziewięć złotych);**
- b) **w punkcie I podpunkt 5). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 22 818 zł (dwadzieścia dwa tysiące osiemset osiemnaście złotych) ustala kwotę 22 982 zł (dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dwa złote);**
- c) **w punkcie I podpunkt 6). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 8 947,84 zł (osiem tysięcy dziewięćset czterdzieści siedem złotych osiemdziesiąt cztery grosze) ustala kwotę 9 472,25 zł (dziewięć tysięcy czterysta siedemdziesiąt dwa złote dwadzieścia pięć groszy);**
- d) **w punkcie I podpunkt 7). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 12 990,60 zł (dwanaście tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt złotych sześćdziesiąt groszy) ustala kwotę 13 751,96 zł (trzynaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt jeden złotych dziewięćdziesiąt sześć groszy);**
- e) **w punkcie I podpunkt 8). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 13 340 zł (trzynaście tysięcy trzysta czterdzieści złotych) ustala kwotę 14 121,82 zł (czternaście tysięcy sto dwadzieścia jeden złotych osiemdziesiąt dwa grosze);**

f) *w punkcie I podpunkt 9). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 1 255,15 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt pięć złotych piętnaście groszy) ustala kwotę 1 385,97 zł (jeden tysiąc trzysta osiemdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy);*

g) *w punkcie I podpunkt 10). tylko o tyle, że w miejsce kwoty 10 513,58 zł (dziesięć tysięcy pięćset trzysta trzydzieści złotych pięćdziesiąt osiem groszy) ustala kwotę 11 609,46 zł (jedenaście tysięcy sześćset dziewięć złotych czterdzieści sześć groszy);*

h) *w punkcie IV w ten sposób, że tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym oraz rozliczenia spłaconych przez wnioskodawcę wspólnych zadłużeń zasądza od wnioskodawcy R. P. na rzecz uczestniczki D. P. kwotę 549 828,47 zł (pięćset czterdzieści dziewięć tysięcy osiemset dwadzieścia osiem złotych czterdzieści siedem groszy) płatną w dwóch ratach: pierwsza rata w wysokości 259 246,96 zł (dwieście pięćdziesiąt dziewięć tysięcy dwieście czterdzieści sześć złotych dziewięćdziesiąt sześć groszy) płatna do dnia 13 maja 2015r., druga rata w wysokości 290 581,51 zł (dwieście dziewięćdziesiąt tysięcy pięćset osiemdziesiąt jeden złotych pięćdziesiąt jeden groszy) do dnia 31 grudnia 2015r., z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tych rat ;*

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. ustala, że każda ze stron ponosi koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie;

4. nakazuje pobrać od wnioskodawcy R. P. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 1 007,77 zł (jeden tysiąc siedem złotych siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

5. nakazuje pobrać od uczestniczki D. P. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 1 007,77 zł (jeden tysiąc siedem złotych siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt II Ca 560/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie

po rozpoznaniu sprawy z wniosku R. P. przy udziale D. P.

o podział majątku w pkt I ustalił, iż w skład majątku wspólnego R. P. i D. P. wchodzi następujące składniki:

1) lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) stanowiący odrębną nieruchomość, dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) o wartości 599.000 zł. (pięciuset dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych),

2) lokal użytkowy - garaż położony w S. przy ul. (...) stanowiący odrębną nieruchomość, dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) o wartości 23.350 zł. (dwadziestu trzech tysięcy trzystu pięćdziesiąt złotych),

3) lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) stanowiący odrębną nieruchomość, dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) o wartości 357.000 zł (trzystu pięćdziesiąt siedmiu tysięcy złotych),

- 4) kwota 611.899 zł (sześćset jedenastu tysięcy ósmiuset dziewięćdziesięciu dziewięciu złotych) stanowiąca równowartość 53 % udziału w (...) P., (...) Spółce jawnej z siedzibą w S.,
- 5) kwota 22.818 zł (dwudziestu dwóch tysięcy ósmiuset osiemnastu złotych) stanowiąca równowartość 40 (czterdziestu) udziałów w Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...),
- 6) 886, (...) jednostek funduszu Gwarantowany (...) Towarzystwo (...) SA zgromadzonych na polisie nr (...) z tytułu Umowy (...) Uniwersalnego PLUS zawartej przez R. P. w dniu 13 marca 1998 r. z (...) U. Polska – Towarzystwo (...) SA, aktualnie (...) Towarzystwo (...) SA o łącznej wartości 8.947,84 zł (ośmiu tysięcy dziewięćset czterdziestu siedmiu złotych osiemdziesięciu czterech groszy),
- 7) 1.286, (...) jednostek funduszu Gwarantowany (...) Towarzystwo (...) SA zgromadzonych na polisie nr (...) z tytułu Umowy (...) Uniwersalnego PLUS zawartej przez R. P. w dniu 14 czerwca 1995 r. z (...) U. Polska – Towarzystwa (...) SA aktualnie (...) Towarzystwo (...) SA o łącznej wartości 12.990,60 zł (dwunastu tysięcy dziewięćset dziewięćdziesięciu złotych sześćdziesięciu groszy),
- 8) 1.321, (...) jednostek funduszu Gwarantowany (...) Towarzystwo (...) SA zgromadzonych na polisie nr (...) z tytułu Umowy (...) Inwestycyjnego BONUS zawartej przez D. P. w dniu 13 marca 1998 r. z (...) U. Polska – Towarzystwo (...) SA, aktualnie (...) Towarzystwo (...) SA o łącznej wartości 13.340 zł (trzynastu tysięcy trzystu czterdziestu groszy)
- 9) środki zgromadzone na rachunku otwartego funduszu emerytalnego D. P. prowadzonym w Otwartym Funduszu Emerytalnym (...) w ilości 37, (...) jednostek o łącznej wartości 1.255,15 zł (jednego tysiąca dwustu pięćdziesięciu pięciu złotych piętnastu groszy) ,
- 10) środki zgromadzone na rachunku otwartego funduszu emerytalnego R. P. prowadzonym w Otwartym Funduszu Emerytalnym (...) w ilości 315,8180 jednostek o łącznej wartości 10.513,58 zł (dziesięciu tysięcy pięćset trzynastu złotych pięćdziesięciu ośmiu groszy),
- 11) kwota 2.208,62 zł (dwóch tysięcy dwustu ośmiu złotych sześćdziesięciu dwóch groszy) zgromadzona na rachunku bankowym R. P. o numerze (...) prowadzonym w (...) Banku Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. I Oddział w S.,
- 12) kwota 8.194,82 zł (ośmiu tysięcy stu dziewięćdziesięciu czterech złotych osiemdziesięciu dwóch groszy) zgromadzona na rachunku bankowym R. P. o numerze (...) prowadzonym w Banku (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.,
- 13) kwota 139.233,67 zł (stu trzydziestu dziewięciu tysięcy dwustu trzydziestu trzech złotych sześćdziesięciu siedmiu groszy) stanowiąca równowartość pożytków uzyskanych przez R. P. z wynajmu lokalu mieszkalnego;

w pkt II ustalił, iż R. P. spłacił z majątku osobistego wspólny dług w wysokości 18.367,06 zł (osiemnastu tysięcy trzystu sześćdziesięciu siedmiu złotych sześciu groszy); w pkt III dokonał podziału majątku wspólnego R. P. i D. P. w ten sposób, iż na rzecz R. P. przyznaje składniki majątku wspólnego szczegółowo opisane w pkt I ppkt 3), 4), 5), 6), 7), 10), 11), 12), 13) postanowienia, zaś na rzecz D. P. przyznaje składniki majątku wspólnego szczegółowo opisane w pkt. I ppkt 1), 2), 8), 9) postanowienia; w pkt IV tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym oraz rozliczenia spłaconych przez wnioskodawcę wspólnych zadłużeń zasądził od R. P. na rzecz D. P. kwotę 259.246,96 zł płatną jednorazowo w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty; w pkt V wyłączył do odrębnego postępowania roszczenie R. P. przeciwko D. P. o zapłatę połowy z zapłaconej przez niego kwoty 9.259,47 zł wynikającej z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 19 września 2011 r., sygn.. akt I C 1039/11 i w tym zakresie podjął postępowanie w trybie procesowym; w pkt VI oddalił wnioski w pozostałym zakresie; w pkt VII wskazał, iż koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie; w pkt VIII nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie od wnioskodawcy R. P. kwotę 9.220,02 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

w pkt IX nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie od uczestniczki D. P. kwotę 9.220,02 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

R. P. i D. P. zawarli związek małżeński w dniu 18 listopada 1989 roku przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w S.. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie zniesiono wspólność małżeńską wyżej wymienionych z dniem 14 grudnia 2004 roku. W toku niniejszego postępowania wnioskodawca i uczestniczka uzyskali rozwód. W trakcie małżeństwa małżonkowie P. nabyli stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 54,02m² położony w S. przy ulicy (...) wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku i prawie wieczystego użytkowania gruntu do (...) części oraz stanowiący odrębną nieruchomość lokal niemieszkalny - garaż, o powierzchni użytkowej 16,39m² położony przy ulicy (...) z udziałem w częściach wspólnych budynku i prawie wieczystego użytkowania gruntu do (...) części.

Wartość lokalu mieszkalnego według daty z ustania wspólności, a cen obecnych wynosi 599.000,00 złotych, zaś garażu 23.350,00 złotych. W mieszkaniu przy ulicy (...) zamieszkuje uczestniczka. Pełnoletnia córka stron przeprowadziła się do wnioskodawcy.

Na wykończenie tego mieszkania R. P. i D. P. zaciągnęli kredyt, którego raty spłacane były w trakcie małżeństwa, a po ustaniu wspólności w dniu 31 sierpnia 2006 roku wnioskodawca uregulował całość tego zobowiązania kwotą 5.992,32 USD. Średni kurs dolara z dnia 31 sierpnia 2006 roku wyniósł 3,0651 złotych. W 2009 roku D. P. przeprowadziła w lokalu remont tarasu.

D. P. i R. P. w trakcie trwania ustawowej wspólności małżeńskiej, nabyli również stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 62,50 m², położony w S. przy ulicy (...) wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku i prawie wieczystego użytkowania gruntu do (...) części. Wartość lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) według stanu na dzień ustania wspólności małżeńskiej (14 grudnia 2004 roku) a cen obecnych wynosi 357.000,00 złotych.

W dniu 16 stycznia 1996 roku R. P. zawarł z E. B. umowę spółki cywilnej (...) – na prowadzenie sprzedaży hurtowej i detalicznej wyposażenia kuchennego oraz armatury. Udział wnioskodawcy ustalono na 67,9%. Na skutek wnoszenia do spółki dodatkowych ruchomości i podwyższania wartości środka trwałego, ostatecznie - na skutek aneksu z dnia 2 stycznia 1997 roku - wprowadzono udziały wspólników: R. P. 53%, E. B. 47%.

Sąd Rejonowy ustalił, iż następnie w dniu 25 marca 2000 roku wnioskodawca wraz z E. B. zawarli umowę spółki jawnej pod nazwą „P., (...) spółka jawna” – w zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej materiałów budowlanych, sprzętu sanitarnego, mebli. Udziały wspólnicy pozostawili takie same – 53% R. P. i 47% E. B.. Aneksem z dnia 15 października 2001 roku dodano do nazwy spółki słowo (...).

Na dzień ustania wspólności (...) P., (...) Spółka Jawna z siedzibą w S. posiadała środki trwałe o łącznej wartości netto 22.923,92 złotych według cen obecnych.

Spółka posiadała ponadto środki transportu o łącznej wartości 69600 zł.

(...) P., B., Spółce Jawnej z (...) w S. przysługiwało prawo wieczystego użytkowania nieruchomości – działki numer (...), o obszarze 0,2132 ha, położonej w S., przy ulicy (...), wraz z własnością posadowionego na niej budynku o powierzchni użytkowej 859m², opisanej w księdze wieczystej numer (...), której wartość na dzień 14 grudnia 2004 roku, a cen obecnych wynosiła 1.131.791,00 złotych.

Sąd I instancji ustalił, iż wartość 53-procentowego udziału wnioskodawcy w powyższej spółce według stanu na dzień 31 grudnia 2004 roku, a cen obecnych wyniosła kwotę 611.899 złotych.

W dniu 30 czerwca 2006 roku spółka jawna (...) została przekształcona w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

W czasie trwania wspólności małżeńskiej D. P. pracowała w spółce (...) zajmując się biurem, przyjmowaniem zamówień na towary, ich składaniem. W 2001 roku, gdy uczestniczka dowiedziała się o zdradach męża, jej relacje z wnioskodawcą i jego współnikami E. B. pogorszyły się. Uczestniczka została odsunięta od spraw spółki, a następnie uniemożliwiono jej do niej dostęp. Po ustaniu wspólności nie był jej wypłacany jakikolwiek udział w zyskach firmy. Od tego też czasu D. P. nie brała udziału w działalności obu firm.

W dniu 26 lutego 2002 roku R. P., L. P., E. B. i K. K. zawiązali (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.. Spółka prowadziła działalność w zakresie sprzedaży hurtowej materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego, sprzedaży detalicznej mebli, sprzętu oświetleniowego i artykułów użytku domowego. Kapitał zakładowy Spółki wyniósł na 80.000,00 złotych i dzielił się na 160 równych i niepodzielnych udziałów po 500,00 złotych każdy. R. P. objął 40 udziałów w łącznej kwocie 20.000,00 złotych, co stanowiło 25% wszystkich udziałów i pokrył je w całości gotówką. Tożsamą wysokość udziałów, o tej samej wartości, co wnioskodawca objęli pozostali współnicy. Wartość 25-procentowego udziału wnioskodawcy w powyższej spółce wyniosła na dzień 31 grudnia 2004 roku, a cen obecnych 22.818,00 zł.

Udziały w (...) P., (...) Spółce jawnej i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością zostały pokryte z majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki.

W skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki wchodziły również jednostki funduszu Gwarantowanego (...) Towarzystwo (...) S.A. na polisie numer (...) z tytułu Umów (...) Uniwersalnego PLUS zawartej przez R. P. oraz jednostki funduszu Gwarantowanego (...) Towarzystwo (...) S.A. zgromadzonych na polisie nr (...) z tytułu Umowy (...) Inwestycyjnego BONUS zawartej przez D. P..

W trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej wnioskodawca i uczestniczka posiadali środki zgromadzone na rachunku otwartego funduszu emerytalnego prowadzonego w Otwartym Funduszu Emerytalnym (...): D. P. w ilości 37, (...) jednostek, natomiast R. P. w ilości 315,8180.

Wnioskodawca był właścicielem rachunku numer (...) w (...) Banku Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. I Oddział w S., którego saldo na dzień 14 grudnia 2004 roku wynosiło 2.208,62 złotych. Środki te weszły w skład majątku wspólnego R. P. i D. P..

R. P. był właścicielem od dnia 25 lutego 2004 roku rachunku numer (...) w Banku (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., którego saldo na dzień 14 grudnia 2004 roku wynosiło 8.194,82 złotych. Wskazane środki wchodziły w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki. D. P. nie posiadała rachunku w ww. banku.

Sąd I instancji ustalił, iż wnioskodawca osiągnął dochód z tytułu zawartych umów najmu lokalu, przy ulicy (...) w łącznej wysokości 139.233,67 złotych. Od grudnia 2004 roku uczestniczka nie brała udziału w podpisywaniu umów najmu, nie korzystała w żaden sposób z lokalu i nie przekazywano jej nawet części pożytków z tytułu najmu.

Wyrokiem z dnia 19 września 2011 roku, sygn. akt I C 1039/11 Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zasądził od R. P. na rzecz powodów solidarnych M. K. i J. K. kwotę 5.670,11 złotych solidarnie z D. P. z tytułu odszkodowania za zalanie mieszkania sąsiadów przy ulicy (...) oraz kwotę 1.518,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu solidarnie do kwoty 1.305,00 złotych z D. P.. Cała należność w kwocie 9.259,47 złotych została uregulowana przez wnioskodawcę. Od 30 grudnia 2011 roku lokal mieszkalny przy ulicy (...) w S. pozostający w dyspozycji R. P., nie był nikomu wynajmowany. Wnioskodawca ponosi koszty jego utrzymania z tytułu czynszu najmu i funduszu remontowego w kwocie 408,24 złotych miesięcznie, co łącznie za okres 12 miesięcy dało kwotę 4.898,88 złotych.

D. P. obecnie pracuje uzyskując miesięczny dochód w kwocie 1.500,00 złotych. Nie posiada oszczędności, ma zobowiązania kredytowe. Pomaga w utrzymaniu uczącej się, pełnoletniej córki.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wniosek o podział majątku wspólnego D. P. i R. P. uznał za zasadny wskazując, iż w przedmiotowej sprawie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9 poz. 59 ze zm.) w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691).

Sąd Rejonowy podkreślił, iż w sprawie niespornym był fakt przynależności do majątku:

1. wspólnego lokalu mieszkalnego, położonego w S., przy ulicy (...) stanowiącego odrębną nieruchomość o wartości 599.000,00 złotych.
2. lokalu użytkowy – garaż położony w S., przy ulicy (...), stanowiący odrębną nieruchomość o wartości 357.000,00 złotych.

Sąd oparł się przy ustalaniu wartości powyższych składników na opinii biegłej sądowej.

Sąd Rejonowy uznał również w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki weszła wartość udziałów w (...) P., (...) Spółce jawnej z siedzibą w S. oraz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, których współnikiem był R. P.. Niesporne było, że udziały w obu spółkach zostały pokryte z majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki, dlatego ich wartość winna znaleźć się w składnikach majątku podlegającego działowi.

Sąd Rejonowy przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego i wskazał, iż ustalenie wartości rzeczywistej przejmowanych udziałów współnika wyłączonego ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością następuje na podstawie danych z bilansu przy uwzględnieniu (wskaźnika) wartości zbywczej majątku spółki, zbliżonej do ceny sprzedaży lub ceny rynkowej.

Podkreślił, iż bezspornym było, iż (...) P., (...) Spółka Jawna z siedzibą w S. posiadała środki trwałe, środki transportu oraz prawo wieczystego użytkowania nieruchomości – działki numer (...), o obszarze 0,2132 ha, położonej w S., przy ulicy (...), wraz z własnością posadowionego na niej budynku o powierzchni użytkowej 859m², opisaney w księdze wieczystej numer (...). Wartości powyższych składników sąd ustalił w oparciu o opinie biegłych.

Sąd Rejonowy wskazał, iż powyższe ustalenia stanowiły podstawę do wyceny wartości udziałów przysługujących R. P. w (...) Spółce Jawnej i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością według stanu na dzień 14 grudnia 2004 roku, a cen obecnych. Sąd I instancji podkreślił, iż wartość udziałów została ustalona w oparciu o opinię biegłego z zakresu wyceny przedsiębiorstwa (...). Opinia ta – pomimo zgłoszonych zarzutów zweryfikowanych w oparciu o pisemną i ustną opinię uzupełniającą – została przez Sąd zaakceptowana jako prawidłowa, odpowiadająca na tezę dowodową i należycie uzasadniona – w odniesieniu do obu spółek. Biegły uznał, że z uwagi na fakt, iż na dzień wyceny spółka jawna (...) dysponowała zorganizowanym, zdolnym do generowania dochodu zespołem aktywów, zasobów ludzkich oraz nie występowało bezpośrednie zagrożenie zaprzestania działalności, a czas trwania Spółki nie był ograniczony (brak było przesłanek o charakterze ekonomicznym, które wskazywałyby na ograniczony czas istnienia Spółki) wycena została dokonana na podstawie założenia o kontynuacji działalności. W związku z tym dokonał wyceny dwoma metodami: zmodyfikowaną metodą dochodową ((...)) oraz metodą skorygowanych aktywów netto – metoda majątkowa ((...)). Wartość 53% udziałów przypadających wnioskodawcy R. P. według stanu na dzień 31 grudnia 2004 roku, a cen obecnych z wykorzystaniem metody majątkowej oszacowano na 611.899,00 złotych, natomiast z wykorzystaniem zmodyfikowanej metody dochodowej na 945.146,00 złotych. W odniesieniu do wyceny wartości udziałów wnioskodawcy w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, biegły przyjął wycenę jedną metodą tj. skorygowanych aktywów netto (...) metoda majątkowa. Wpływ na to miał ograniczony dostęp do danych finansowych (m.in. rachunek zysków i strat tylko za 2004 rok) oraz relatywnie niewielka skala działalności Spółki, z perspektywy daty wyceny trudno było ocenić obiektywnie perspektywiczną zdolność do generowania przyszłych przepływów pieniężnych niezbędnych do wykonania wyceny metodą z grupy metod dochodowych. Wartość 25% udziałów przypadających R. P. w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, według stanu na dzień 31 grudnia 2004 roku i cen obecnych oszacowano na 22.818,00 złotych.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż do opinii zarówno wnioskodawca jak i uczestniczka złożyli zarzuty, które – z uwagi na treść pisemnej i ustnej opinii uzupełniającej – należało uznać za niezasadne.

Sąd ten podkreślił, iż biegły ustosunkowując się do zarzutów wskazał, że metoda majątkowa polega na indywidualnej, rynkowej wycenie, możliwych do zidentyfikowania i wyodrębnienia składników majątku, w tym przede wszystkim składników zidentyfikowanych w bilansie wycenianego podmiotu na dzień wyceny. Aktywa pozabilansowe takie jak wskazane przez uczestniczkę: know-how, reputacja spółki, wartość kapitału ludzkiego, kapitał organizacyjny, czy pozycję na rynku są w przypadku spółek takich jak (...) w praktyce niemożliwe do wyodrębnienia i tym samym do oddzielnej wyceny majątkowej (dla wycenianego przedsiębiorstwa nie generują one odrębnej, nie powiązanej z innymi aktywami wartości, a ich zbywalność jest ograniczona lub zerowa). Biegły wyjaśnił – dalej podkreślał Sąd Rejonowy - iż problem ten nie dotyczy jednak metod dochodowych ((...)), które łączą wartość podmiotu z jego zdolnością do generowania wolnych przepływów pieniężnych – o wartości biznesu decyduje efektywność sposobu gospodarczego wykorzystania posiadanych aktywów, czyli zdolność do zarabkowania wyrażona w przyszłym dochodzie. Na dochodowość wpływ mają wszystkie aktywa posiadane przez dany podmiot oraz synergie i sposób ich wzajemnego powiązania. Przyjmując, że dany podmiot prowadzi wysoko rentowną działalność, wartość majątkowa powinna być istotnie niższa niż wartość dochodowa. Sąd Rejonowy wskazywał, iż odnosząc się do ograniczenia w dostępie do danych dotyczących wycenianych podmiotów biegły wyjaśnił, że w przypadku małych podmiotów takich jak T., czy GEJZER, w których zarządzający są jednocześnie właścicielami, w praktyce nie sporządza się takiej dokumentacji jak: sprawozdania zarządu z działalności, biznes planów tworzonych na potrzeby pozyskiwania finansowania, analiz rynkowych, analiz efektywności inwestycji, studiów wykonalności, analiz strategicznych, strategii rozwoju, master- planów, map procesów biznesowych, regulaminów i procedur wewnętrznych, ponieważ byłoby to nieefektywne kosztowo i nie generowałoby wartości dodatniej. Sąd dalej wskazywał, iż biegły podkreślił, że w sytuacji gdy Spółka nie dysponuje dokumentacją, głównym i w wielu przypadkach jedynym źródłem informacji są historyczne wyniki finansowe oraz rozmowy i konsultacje z zarządem. W rozpoznawanej sprawie ze względu na upływ czasu oraz fakt zaangażowania głównego właściciela w przedmiotowy spór, jakościowa ocena sytuacji finansowo-ekonomicznej T. i GEJZER według stanu na koniec 2004 roku, na podstawie konsultacji z kadrą zarządzającą, miałyby niską wartość poznawczą.

W ocenie Sąd Rejonowy do wyceny wartości udziałów wnioskodawcy zarówno w (...) P., (...) Spółki Jawnej jak i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością należy przyjąć metodę majątkową ((...)). Przypomniał, iż zgodnie z powołaną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2008 roku, jeżeli wkład jednego z małżonków do spółki cywilnej przekształconej w spółkę jawną pochodzi z majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, do majątku tego należy wierzytelność z tytułu nakładu, którym pokryto wkład, a wysokość tej wierzytelności ustala się według reguł obowiązujących przy obliczaniu wartości udziału kapitałowego w przypadku wystąpienia wspólnika ze spółki jawnej (art. 65 k.s.h.). Ustalenie konkretnej metody wyceny udziału kapitałowego wspólnika występującego ze spółki jawnej wymaga wykładni „wskazówek” jakie dał ustawodawca, przyjmując w treści art. 65 § 1 k.s.h., takie sformułowania ustawy, jak „osobny bilans” oraz uwzględnienie „wartości zbywczej majątku spółki”. Z wykładni językowej powołanego przepisu wynika, że podstawą wyceny udziału kapitałowego wspólnika występującego ze spółki powinien być bilans. Nie jest to jednak zwykły bilans jako element sprawozdania finansowego spółki, ale osobny bilans. Sąd Rejonowy podkreślił, iż skoro osobny bilans stanowi, z mocy art. 65 § 1 k.s.h. podstawę wyceny udziału kapitałowego wspólnika występującego ze spółki, to wskutek tego z wielu możliwych metod wyceny tego udziału wykluczyć należy wszystkie metody dochodowe, w tym także metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych ((...)). Istotą metod dochodowych jest wycena przyszłych efektów działalności przedsiębiorstwa. Abstrahują one tym samym od substancji majątkowej, wychodząc z założenia, że majątek niezdolny do kreowania dochodów nie przedstawia żadnej wartości. Sąd Rejonowy dalej wskazywał, iż z powyższego wynika, że użycie metody dochodowej na przykład (...) jest nie tylko nie do pogodzenia z treścią art. 65 § 1 k.s.h., ale nawet z tym przepisem sprzeczne, bowiem metoda dochodowa nie może uwzględniać osobnego bilansu oraz objętych jego treścią poszczególnych składników majątku spółki, lecz operuje jedynie prognozami (symulacjami), a w tym także założeniami, które mogą się z perspektywy czasu okazać wadliwe, a przez to prowadząc do błędnych wyników wyceny. Konieczność sporządzenia osobnego bilansu przy określaniu wartości udziału kapitałowego wspólnika występującego ze spółki prowadzi do

wniosku, że ustawodawca wskazuje tu faktycznie na wybór metod majątkowych, gdyż metody te związane są z bilansem spółki (na przykład metoda wartości księgowej, metoda wartości odtworzeniowej, metoda skorygowanych aktywów netto, metoda wartości likwidacyjnej) a nie metod dochodowych związanych z rachunkiem przepływów pieniężnych (cash flow). Wykorzystanie bilansu jest charakterystyczne dla metody wyceny aktywów. Wprowadzenie przez ustawodawcę w art. 65 § 1 k.s.h. drugiej „wskazówki” tj. uwzględnienia wartości zbywczej majątku spółki powoduje, że należy wykluczyć wyłączone zastosowanie metody wartości księgowej, ponieważ gdyby tego chciał ustawodawca, to sformułowałby przepis art. 65 § 1 k.s.h. na wzór przepisów o przekształceniu spółki handlowej, gdzie za podstawę ustalenia wartości udziałów wspólnika nieuczestniczącego w spółce przekształconej przyjmuje się wartość bilansową tego udziału (art. 565 § 1 k.s.h., art. 563 pkt 3 k.s.h.). To zaś ściśle wiąże się z metodą wyceny aktywów (metoda majątkowa), polegającą na korygowaniu wartości aktywów od ich wartości rynkowej – zbywczej (por. Andrzej Szumański, „Spór o metodę wyceny w prawie spółek handlowych na przykładzie wykładni art. 65 § 1 k.s.h.”, PPH 2012/5/4 – 10, Andrzej Kidyba, Komentarz aktualizowany do art. 65 kodeksu spółek handlowych, stan prawny na 30.12.2012 rok, LEX/el. 2013).

Sąd Rejonowy wskazał, iż zaprezentowana argumentacja prowadzi do wniosku, iż w stosunku do wyceny wartości udziałów R. P. w (...) P., (...) Spółce Jawnej należało przyjąć wartość 53% udziałów przypadających wnioskodawcy według stanu na dzień 31 grudnia 2004 roku i według cen obecnych z wykorzystaniem metody majątkowej oszacowanych na kwotę 611.899,00 złotych. Z tych też względów Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska biegłego, jakoby metodę wiodącą wyceny wartości udziałów w spółce jawnej stanowiła metoda dochodowa, albowiem stoi to w sprzeczności z przedstawionym zgodnym stanowiskiem doktryny w zakresie interpretacji art. 65 § 1 k.s.h. Odnosnie natomiast wartości 25% udziałów przypadających R. P. w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością według stanu na dzień 31 grudnia 2004 roku, a cen obecnych z wykorzystaniem metody majątkowej, Sąd przyjął wartość 22.818,00 złotych.

Sąd Rejonowy nadto podkreślił, iż oddalił także wniosek pełnomocnika uczestniczki o rozliczenie wartości pożytków uzyskanych przez wnioskodawcę z 53 udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością oraz z 40 udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, ponieważ przedmiotem podziału jest wierzytelność z tytułu nakładu, którym pokryto wkład.

Sąd Rejonowy zatem wskazał, iż dokonując podziału majątku wspólnego mając na względzie zgodny w tym zakresie wniosek R. P. i D. P., przyznał lokal mieszkalny przy ulicy (...) oraz lokal użytkowy – garaż przy ulicy (...) w S. uczestniczce. Lokal ten służy zaspokojeniu jej potrzeb mieszkaniowych i pozostaje w jej dyspozycji. Natomiast lokal mieszkalny, przy ulicy (...) w S., Sąd przyznał wnioskodawcy. Z lokalu tego korzysta wnioskodawca, ponosi wydatki związane z jego utrzymaniem w postaci czynszu i funduszu remontowego.

Sąd przyznał środki finansowe zgromadzone jako udziały w spółkach, rachunkach bankowych, polisach, funduszach emerytalnych oraz pożytki z wynajmu lokalu mieszkalnego ich posiadaczom. Wnioskodawca otrzymał więc środki finansowe stanowiące wartość udziałów w (...) P., (...) spółce jawnej i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, środki finansowe stanowiące wartość dwóch polis na życie w (...) S.A., środki zgromadzone w Otwartym Funduszu Emerytalnym (...), środki zgromadzone na rachunkach bankowych w (...) Banku Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. I Oddział w S. i Banku (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. oraz środki stanowiące równowartość pożytków uzyskanych z wynajmu lokalu mieszkalnego. Uczestniczka otrzymała środki stanowiące wartość polisy na życie w (...) S.A. i środki zgromadzone w Otwartym Funduszu Emerytalnym (...).

Sąd Rejonowy wskazał, iż wartość składników majątkowych zgłoszonych do podziału wynosi 1.810.751,28 złotych. Każdy z małżonków powinien zatem otrzymać składniki majątku o wartości 905.375,64 złotych. Wnioskodawca otrzymał składniki majątku o łącznej wartości 1.173.806,13 złotych, a uczestniczka otrzymała składniki majątkowe o łącznej wartości 636.945,15 złotych. Wnioskodawca winien więc zapłacić uczestniczce kwotę 268.430,49 złotych. Przy czym Sąd Rejonowy wskazał, iż wnioskodawca spłacił wspólny dług z tytułu zaciągniętego kredytu w kwocie 18.367,06 złotych. Obowiązek poniesienia jego spłacenia spoczywał na byłych małżonkach po połowie. Oznacza to, że uczestniczka powinna z tytułu spłaconego długu zwrócić R. P. kwotę 9.183,53 złotych (18.367,06 złotych : 2 = 9.183,53

złotych). Dlatego też kwota, którą wnioskodawca powinien uiścić D. P. wynosi 259.246,96 złotych (268.430,49 złotych – 9.183,53 złotych = 259.246,96 złotych).

Apelację od powyższego orzeczenia wywiodła uczestniczka D. P. zaskarżając postanowienie w całości. Sądowi Rejonowemu zarzuciła:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wartość udziałów w spółce (...) obliczona metodą dochodową na dzień 31 grudnia 2004 r. a wg cen obecnych wynosi 945 146 zł, podczas gdy z opinii biegłego sądowego wynika, że w rzeczywistości wynosi ona 1.182.925,00 zł;

2) naruszenie przepisów prawa procesowego art. 567 § 3 w zw. z art. 684 k.p.c., które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, poprzez ustalenie wartości udziałów Wnioskodawcy w spółce (...) w sposób nieodpowiadający ich cenom rynkowym poprzez ustalenie ich wartości w oparciu o metodę majątkową ((...)) na kwotę 611.899,00 zł, co doprowadziło do przyjęcia zaniżonej prawie dwukrotnie rzeczywistej ich wartości zbywczej, która wyniosła 1.182.925,00 zł;

3) naruszenie przepisów prawa procesowego art. 567 § 3 w zw. z art. 684 k.p.c., które miały istotny wpływ na rozstrzygnięcie poprzez ustalenie, że wartość udziałów w spółce (...) oszacowanych metodą dochodową wynosi 945.146,00 zł zamiast przyjęcia wartości ww. udziałów wg cen bieżących na kwotę 1.182.925,00 zł, co wyraźnie wynika z opinii biegłego sądowego na str. 44 (karta 1115);

4) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj. art. 233 k.p.c. poprzez wyprowadzenie nieprawidłowych wniosków z opinii biegłego sądowego J. L. i przyjęcie wartości udziałów wnioskodawcy w spółce (...) obliczonych metodą dochodową na dzień 31.12.2004 r. na kwotę 945.146,00 zł zamiast przyjęcia wartości ww. udziałów wg cen bieżących na kwotę 1.182.925, zł;

5) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj. art. 233 k.p.c. poprzez wyprowadzenie nieprawidłowych wniosków z opinii biegłego sądowego J. L. i sformułowanie na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego błędnego wniosku, że do wyceny wartości udziałów Wnioskodawcy w obu spółkach - (...) P., B. sp.j. oraz (...) sp. z o.o. należy przyjąć metodę majątkową ((...)), co miało istotny wpływ na ustalenie wartości udziałów wnioskodawcy na kwotę 611.899,00 zł zamiast wartości 1.182.925,00 zł przy wykorzystaniu metody dochodowej ((...));

6) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 45 § 1 k.r.o. i art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 207 k.c. poprzez oddalenie wniosków Uczestniczki o rozliczenie w niniejszym postępowaniu o podział majątku wspólnego wartości pożytków uzyskanych przez Wnioskodawcę z udziałów w ww. spółkach handlowych, tj. wypłaconych Wnioskodawcy w poszczególnych latach obrotowych udziałów w zysku (dywidend) w okresie od 2004 r. do chwili wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Wskazując na powyższe zarzuty, wniosła o:

1) zmianę zaskarżanego postanowienia w całości na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie, że równowartość 53% udziałów w (...) P., B. sp.j. stanowi kwota 1.182.925, zł oszacowana metodą dochodową ((...)) oraz ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi wierzytelności z tytułu pobranych przez Wnioskodawcę pożytków - wypłat z zysku w obu ww. spółkach handlowych (dywidend);

ewentualnie na wypadek uznania, że zachodzi konieczność przeprowadzenia

postępowania dowodowego w całości, wniosła o:

2) uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach.

W uzasadnieniu swojej apelacji uczestniczka podkreśliła, iż Sąd Rejonowy ustalił błędną wartość 53% udziałów Wnioskodawcy w spółce (...) przyjmując, że wartość tych udziałów przypadających Wnioskodawcy według stanu na dzień 31 grudnia 2004 r., według cen obecnych z wykorzystaniem zmodyfikowanej metody dochodowej wyniosła 945.146,00 zł, podczas gdy z opinii biegłego sądowego na str. 44 (kar (...)) wyraźnie wynika, że wartość tych udziałów według cen bieżących wynosi 1.182.925,00 zł.

Dalej podkreśliła, iż przyjęta przez Sąd Rejonowy metoda wyceny nie pozwoliła na ustalenie rynkowej wartości udziałów w spółce (...) pomijając rzeczywistą możliwą do uzyskania ich cenę w obrocie na wolnym rynku i nie odzwierciedla prawie dwukrotnie większej ich wartości oszacowanej metodą dochodową (...). Przyjęcie metody dochodowej uwzględniającej w swoich obliczeniach również wartości niematerialne takie jak marka, rozpoznawalność, popularność, renomę, bazę klientów i kontakty biznesowe w sposób miarodajny i sprawiedliwy gwarantuje realną zbywcą wartość wycenianego przedsiębiorstwa, będącego przecież zespołem składników materialnych i niematerialnych (art. 55¹ k.c.). Podkreśliła, iż zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury wartość majątku wspólnego ustala się wg stanu na dzień ustania wspólności majątkowej, zaś jego wartość według cen rynkowych z daty podziału. Tymczasem Sąd Rejonowy ustalił wartość 53 % udziałów wnioskodawcy według stanu i wartości na dzień 31 grudnia 2004 na kwotę 945.146,00 zł, zamiast według cen bieżących na kwotę 1.182.925 zł.

Apelująca zarzuciła, iż działanie Sądu Rejonowego doprowadziło do ustalenia wartości udziałów bardzo zbliżonej do wartości księgowej już raz zaproponowanej przez Sąd I instancji w postanowieniu z dn. 29 stycznia 2010 r. (sygn. akt II Ns 89/09), które następnie wskutek apelacji Uczestniczki zostało uchylone postanowieniem Sadu Okręgowego z dn. 21 czerwca 2010 r. (sygn. akt II Ca 461/10) właśnie ze względu na nieuwzględnienie wartości zbywczej majątku spółki.

Apelująca wskazała, iż przyjęta metoda wyceny nie odzwierciedla rzeczywistej, dużo większej wartości spółki i przede wszystkim nie odzwierciedla przez to jej wartości rynkowej (zbywczej). Wnioskodawca z całą pewnością nigdy nie zgodziłby się na sprzedaż tak dobrze prosperującego przedsiębiorstwa w jego dynamicznej fazie rozwoju po cenie przyjętej przez Sąd Rejonowy, który miał przecież ustalić jego wartość rynkową. Wartość zbywcza spółki jest wartością zbliżoną do rynkowej ceny sprzedaży a nie ceny księgowej, którą biegły zastosował jedynie w celach korekcyjnych i wyraźnie rekomendował przyjęcie wartości w górnej granicy przedziału.

Ponadto w ocenie apelującej, Sąd I instancji naruszył również przepisy prawa materialnego, poprzez nierozliczenie w postępowaniu o podział majątku wspólnego pożytków, jakie Wnioskodawca pobrał w postaci udziałów w zysku (dywidend) w obydwu Spółkach wypłacanych mu w poszczególnych latach obrotowych w okresie od dnia ustania wspólności majątkowej do dnia wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Uczestniczka stwierdziła, iż wprawdzie nie może być traktowana jako wspólnik w obydwu Spółkach i nie mogą jej przysługiwać (być przyznane na własność) udziały, nie mniej jednak z całą stanowczością należy się zgodzić z cytowanym przez Sąd Rejonowy postanowieniem Sądu Najwyższego z dn. 03 grudnia 2009 r. (sygn. II CSK 273/09), to jednak nabyty udział wchodzi w skład majątku wspólnego. Jej zadaniem Sąd Rejonowy pominął całkowicie, że sama zmiana formy organizacyjno-prawnej z spółki jawnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością dokonana w 2006 r. nie ma wpływu na prawo domagania się podziału zysku wypracowanego przez udziały Wnioskodawcy i Uczestniczki bowiem w momencie przekształcenia dotychczasowi wspólnicy spółki przekształcanej składają jedynie oświadczenie woli o uczestnictwie w spółce przekształconej, a wkłady wspólników spółki jawnej (w tym wkłady objęte współwłasnością ułamkową stron) stały się w momencie przekształcenia wkładami wniesionymi na pokrycie udziałów w spółce z o.o. W związku z powyższym - w przekonaniu apelującej - prawa udziałowe i płynące z nich pożytki powinny przysługiwać na zasadach współwłasności w częściach ułamkowych wnioskodawcy i uczestniczce, mimo iż wspólnikiem w spółce z o.o. jest wyłącznie Wnioskodawca i to on wykonuje samodzielnie prawa korporacyjne.

W odpowiedzi na apelację uczestniczki wnioskodawca wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej i zasądzenie od uczestniczki ba rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu odwoławczym wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w części okazała się uzasadniona.

Na wstępie należy stwierdzić, iż Sąd Rejonowy dokonał właściwego ustalenia składowych majątku wspólnego stron.

Zarzuty apelacji w zasadniczej części dotyczą ustaleń odnośnie majątku wspólnego w zakresie udziałów w spółce jawnej (...).

W pierwszej kolejności należało zatem poczynić rozważania w tej kwestii.

Otóż należy zgodzić się z Sądem I instancji, iż jeżeli wkład jednego z małżonków do spółki cywilnej przekształconej w spółkę jawną pochodzi z majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, do majątku tego należy wierzytelność z tytułu nakładu, którym pokryto wkład. Tym samym również Sąd odwoławczy podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13.03.2008r., III CZP 9/08.

Powyższe orzeczenie daje wiele cennych wskazówek jak postępować w sprawie o podział majątku, w skład którego wchodzi taki składnik.

Należy zgodzić się z Sądem Najwyższym, iż wysokość tej wierzytelności ustala się według reguł obowiązujących przy obliczaniu wartości udziału kapitałowego w przypadku wystąpienia wspólnika ze spółki jawnej (art. 65 k.s.h.). Przy obliczaniu wartości udziałów należy mieć na względzie stan spółki z chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej, a ceny z daty orzekania.

Zgodnie więc z art. 65. § 1 k.s.h. w przypadku wystąpienia wspólnika ze spółki wartość udziału kapitałowego wspólnika albo jego spadkobiercy oznacza się na podstawie osobnego bilansu, uwzględniającego wartość zbywczą majątku spółki.

Niewątpliwie do ustalenia tej wartości konieczna była opinia biegłego księgowego. Taka opinia została sporządzona przed Sądem I instancji. Jej uzupełnienie nastąpiło natomiast w postępowaniu apelacyjnym.

W niniejszej sprawie spór w zasadzie sprowadzał się do przyjętej metody wyceny wartości rynkowej udziału kapitałowego uczestnika, aby w konsekwencji ustalić nakład z majątku wspólnego.

W tym zakresie zarzuty apelacji - kwestionujące zajęte przez Sąd Rejonowy stanowisko – uznać należy za uzasadnione.

Sąd Rejonowy w sposób niewłaściwy, wbrew wnioskowi płynącemu z opinii biegłego sądowego J. L., ustalił wartość udziałów wnioskodawcy w spółce (...) w oparciu o metodę majątkową (...), nie zaś dochodową (...).

Sąd Okręgowy w oparciu o pisemną i ustną opinię tegoż biegłego sądowego doszedł do wniosku, iż metoda (...) nie jest metodą właściwą dla szacowania wartości udziału w spółce.

Sąd Rejonowy błędnie wskazał, iż wartość udziału w spółce nie może być pochodną wartości rynkowej spółki. Przywołane prawidłowo przez Sąd Rejonowy stanowisko Sądu Najwyższego wyraźnie wskazuje, iż ustalenie rzeczywistej wartości udziałów wspólnika winno oprócz danych z bilansu, uwzględniać wartość zbywczą majątku spółki, zbliżoną do ceny rynkowej.

Należy zauważyć, iż wycena w oparciu o metodę skorygowanych aktywów netto (...) polega na szacowaniu wartości aktywów netto za pomocą wartości księgowej majątku netto, czyli poprzez pomniejszenie sumy aktywów o wartość pasywów bieżących i zobowiązań krótkoterminowych. Z kolei metoda dochodowa (...) wyraża się w ustalaniu wartości w oparciu o przepływy pieniężne odnoszące się do realnej nadwyżki wygenerowanej przez przedsiębiorstwo. W praktyce najczęściej wyraża się je w dwójnasób: jako przepływy przynależne właścicielom oraz jako przepływy przynależne wszystkim stronom finansującym czy właścicielom i wierzycielom.

A zatem jak wynika z kategorięcznego stanowiska biegłego sądowego tylko metoda dochodowa może stanowić miarodajną podstawę oszacowania wartości rynkowej spółki albowiem opiera się nie tylko na bilansie, ale jej podstawnym źródłem wartości jest ocena przyszłego potencjału dochodowego przedsiębiorstwa.

Nie można też zgodzić się z Sądem I instancji, iż metoda dochodowa całkowicie pomija bilans. Otóż wycena metodą majątkową (opartą na bilansie) jest wykorzystywana przy metodzie dochodowej w dwóch aspektach. Po pierwsze służy weryfikacji metody dochodowej (gdyby wartość księgowa przewyższała wartość dochodową, to konieczne byłoby zastosowanie trzeciej metody - likwidacyjnej). Po drugie jak wynika z wykresu znajdującego się na karcie 4 opinii biegłego z dnia 14.09.2014r. może służyć do określenia wartości tych składników niematerialnych i pozabilansowych, których nie uwzględnia i całkowicie pomija wycena księgowa. Inaczej nie da się bowiem oszacować takich składników jak np. udział w rynku, know-how itp. Należy zgodzić się z biegłym J. L., iż najczęściej identyfikowanymi w ramach goodwill aktywami są: wytworzona we własnym zakresie marka, sieć sprzedaży, wytworzone we własnym zakresie oprogramowanie, wewnętrzne procedury i regulacje organizacyjne. W większości przypadków nie jest możliwe wyodrębnienie tych aktywów z przedsiębiorstwa i nie jest możliwa ich autonomiczna sprzedaż. Ponadto brak jest aktywnego rynku dla tego typu aktywów. W związku z powyższym, niemożliwa lub bezcelowa jest wycena takich składników odrębnie.

Nie ulega jednak wątpliwości, iż aby wycena miała charakter rzetelny i odzwierciedlała wartość zbywcą udziału nie można pomijać takich aktywów. Dostrzegł to też Sąd Okręgowy w Szczecinie w wyroku z dnia 21 czerwca 2010r. (II Ca 461/10) uchylającym zaskarżone - wcześniej wydane w tej sprawie - postanowienie i przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania.

Stąd też czysta metoda majątkowa, którą przyjął Sąd Rejonowy do oszacowania omawianego prawa nie może być uznana za prawidłową, skoro w żadnym zakresie nie uwzględnia potencjału ekonomicznego przedsiębiorstwa. Wywodzi się ona wyłącznie z bilansu, zaś bilans nie identyfikuje zwykle potencjału spółki, nie wskazuje na jej rzeczywistą wartość ekonomiczną, dlatego w ocenie biegłego – z czym w całej rozciągłości zgadza się Sąd Okręgowy – wycena spółek, które generują zysk winna opierać się na wartości dochodowej. Biegły z całą stanowczością wskazał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy wycena wartości udziałów spółki (...) winna następować w oparciu o metodę (...), albowiem metoda (...) jest tylko weryfikatorem w tym znaczeniu, że jeżeli wartość ustalona w oparciu o metodę (...) jest wyższa od tej ustalonej metodą (...) to taki fakt prowadzi do wniosku o prawidłowości szacowania metodą dochodową.

Sąd Okręgowy podziela to stanowisko, a zatem należało przyjąć wartości wskazane przez biegłego J. L. w opinii głównej z dnia 31.07.2012r. i następnie podtrzymanej w opiniach ustnych, a następnie w uaktualnionej opinii uzupełniającej z 14.09.2014 r.

Biegły przed Sądem I instancji wskazywał wprawdzie, iż wartość ta mieści się w górnej granicy przedziału wyznaczonego przez szacunki dokonane metodą (...) i (...), jednakże przed Sądem II instancji - w trakcie składania opinii ustnej - doprecyzował to stanowisko i stwierdził, iż rekomenduje jako wartość rynkową udziałów - wartość określoną metodą dochodową.

Biegły przekonująco wyjaśnił, iż określenie wartości udziałów nie jest nauką ścisłą (nie da się tej wartości wyliczyć z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku). W tej sytuacji można jedynie odwołać się do definicji wartości przedsiębiorstwa w ujęciu eksperckim, a mianowicie taka wartość jest najbliższa pojęciu wartości obiektywnej, gdyż chodzi o określenie wartości przedsiębiorstwa z unikaniem stronniczości i subiektywizmu. Biorąc zatem pod uwagę fachową wiedzę i doświadczenie zawodowe biegłego oraz sposób przeprowadzania obserwacji rynku i przyjęte wnioski należało uznać opinię za wiarygodną i rzetelną. Biegły logicznie uzasadnił swoje poglądy podając liczne przykłady przemawiające za wyceną metodą (...), które przekonały również Sąd odwoławczy.

Reasumując: Sąd Okręgowy przyjmuje, iż właściwą metodą określenia wartości udziałów w spółce jawnej (...), a tym samym wartości nakładu na te udziały jest metoda dochodowa. Dla określenia wartości spółki z punktu widzenia jej

właścicieli, udziałowców nie jest bowiem istotny stan majątkowy zobrazowany przez bilans, ale wartość obrazowana przez maksymalny zysk bieżący. Innymi słowy przedsiębiorstwo jest tyle warte ile jest w stanie wypracować zysku, a powyższe obrazuje właśnie metoda dochodowa. Nie ma też innej metody pozwalającej wycenić składniki niematerialne i pozabilansowe, które są istotne i nie sposób ich pomijać.

W opinii uzupełniającej z dnia 14.09.2014 r. biegły sądowy wskazał, iż wartość udziałów R. P. w (...) spółce jawnej na dzień 31.12.2004 r. według cen na czerwiec 2014 r. wynosi 1 191 429 zł i tę kwotę Sąd Okręgowy przyjął jako wartość podlegającą działowi w niniejszym postępowaniu w zakresie nakładów z majątku wspólnego stron na udział w spółce jawnej (...).

Zmianie podlegała również ustalona wartość udziałów wnioskodawcy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...), które po aktualizacji wartości przez biegłego według na czerwiec 2014 r. odpowiada kwocie 22 982 zł. W tym zakresie zastosowanie metody majątkowej biegły logicznie uzasadnił załączkowym charakterem tego przedsiębiorstwa.

Biorąc pod uwagę powyższe zmianie podlegał punkt I podpunkty 4) i 5) zaskarżonego orzeczenia.

Kierując się również i w tym miejscu zasadą szacowania wartości na chwilę orzekania, Sąd Okręgowy zaktualizował wartość jednostek uczestnictwa zgromadzonych przez strony w funduszach inwestycyjnych, za zgodą stron według danych powszechnie dostępnych a ogłaszanych na stronach internetowych poszczególnych funduszy.

I tak, wartość jednostki w funduszu gwarantowanym (...) na (...) S.A. na dzień zamknięcia rozprawy odpowiada kwocie 10,6858 zł, którą to wartość w zakresie 886, (...) jednostek daje kwotę 9472,25 zł jako aktualną wartość prawa podlegającego działowi w pkt I ppkt 6) postanowienia Sądu Rejonowego, zaś w zakresie (...), (...) jednostek daje kwotę 13 751,96 zł jako aktualną wartość prawa podlegającego działowi w pkt I ppkt 7) postanowienia Sądu Rejonowego, zaś w zakresie (...), (...) jednostek daje kwotę 14 121,82 zł jako aktualną wartość prawa podlegającego działowi w pkt I ppkt 8) postanowienia Sądu Rejonowego.

Wartość jednostek otwartego funduszu emerytalnego (...) na dzień zamknięcia rozprawy ustalono na wartość 36,76 zł co daje wartość zgromadzonych jednostek uczestnictwa uczestniczki w ilości 37, (...) w kwocie 1 385,97 zł - jako aktualną wartość prawa podlegającego działowi w pkt I ppkt 9) postanowienia Sądu Rejonowego; zaś w przypadku jednostek uczestnictwa zgromadzonych przez wnioskodawcę w ilości 315,8180 daje wartość 11 609,46 zł jako aktualną wartość prawa podlegającego działowi w pkt I ppkt 10) postanowienia Sądu Rejonowego.

Strony zgodziły się natomiast co do wartości nieruchomości, a zatem brak było podstaw do ustalania ich wartości według cen obecnych.

Apelacja okazała się natomiast niezasadna jeżeli chodzi o żądanie rozliczenia pożytków uzyskiwanych przez wnioskodawcę z udziałów w spółkach handlowych w okresie od 2004r.

Należy stwierdzić, iż do majątku wspólnego wchodzi wierzytelność na nakład na udziały. Taki pogląd wyraził Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 21.06.2010r. (str. 8 uzasadnienia). Nie może być zatem mowy o przynoszeniu dochodów przez taki nakład w postaci zysków w spółkach.

Należało uznać, iż wierzytelność nie generuje przychodów w postaci dywidend. Zatem zarzut naruszenia art. 45 § 1 krio i art. 46 krio okazał się nieuzasadniony.

Jeżeli chodzi o sposób podziału zaakceptowano w całości argumenty Sądu I instancji.

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłej z zakresu szacowania nieruchomości celem uaktualnienia (...) spółki jawnej T. co do podstawowych składników bilansowych. Nie przeszacowywano wartości nieruchomości z uwagi na oparcie wyceny udziałów na metodzie dochodowej, dla której metoda majątkowa ma znaczenie weryfikujące. Przy dysproporcji wycen różnymi metodami, uaktualnienie wartości nieruchomości nie wpływało zatem na określenie wartości rynkowej udziałów.

Biorąc pod uwagę skorygowane wartości powyżej opisanych składników majątku wspólnego ustalono wartość tego majątku na kwotę 2 393 739,57 zł.

Wartość składników majątkowych przyznanych wnioskodawcy wynosi 1 755 881,78 zł, zaś uczestnicze - 637 857,79 zł. Uczestnicze powinna przyspać więc kwota 559 012 zł, która jednak musi być pomniejszona o połowę nakładów poniesionych przez uczestnika, czyli o kwotę 9 183,53 zł. Tytułem rozliczenia majątku wspólnego wnioskodawca powinien zatem zapłacić uczestnicze sumę 549 828,47 zł

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc orzeczono jak w punkcie 1 podpunkt h orzeczenia.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc, przyjmując, iż obie strony postępowania w równej mierze są zainteresowane jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu z nich. Sąd obciążył w równym stopniu wnioskodawcę i uczestniczkę kosztami uzupełniającej opinii biegłej T. W..